

רכישת שפה זו אף נתנה אפשרות להמשך לימודים בצרפת. אבל במטולה לימדו ערבית. ספרי הלימוד נכתבו על-ידי יהודים ספרדים וגם המורים היו יהודים ספרדים, אנשי צפת.

מביניהם אני זוכר את אדון דואק ואדון שאקי, ואת מנחם כהן.¹ עד היום אני יודע שירים בערבית ספרותית שלמדנו בעל-פה. על כל פנים כולנו, כל התלמידים, ידענו ערבית על בוריה, דיבור, קריאה וכתיבה.

המושבה היתה כאמור כבת עשר שנים כאשר הגענו אליה. מצאנו משפחות שילדיהן רובם בגיל בית ספר יסודי - משפחות מרובות ילדים, שישה, שמונה ואף שנים-עשר ילדים במשפחה. כך שכיתות בית הספר היו מלאות. הבדלי גיל בין ילדים שלמדו באותה כיתה היו שנה, שנה וחצי, ולעתים אף יותר מכך. רבים היו זוגות האחים שלמדו באותה כיתה. גם אחותי רוחמה ואני למדנו באותה כיתה.

היתה זו כיתה טובה. למדנו היטב. בני כיתתנו ובוגרי בית הספר שלנו בכלל, הוכיחו עצמם בשנים הבאות בכל תחום.

טיולים בסביבה היו חלק בלתי נפרד מחיי בית הספר. כילד קטן, עוד בשנתנו הראשונה במטולה, זכור לי הטיול הראשון למפל התנור. המטרה היתה להגיע למפל ולעבור במעבר הצר על הסלע התלול. הדבר היה כמעט בלתי אפשרי. במכושים קטנים סידרנו מעין גומות כדי ליצור מידרך כף-רגל. וכך, עם תמיכה בקיר, אפשר היה לעבור.

במשך הזמן התרגלנו והיינו עוברים את המקום בריצה. היינו מתחרים בינינו מי יעבור את הנחל לפני המפל על האבנים הגדולות מבלי להרטיב את הנעליים. עד באותה שנה ראשונה הלכנו ברגל עד לבניאס. הערביות במקום חשבו אותנו לתיירים והופיעו לפנינו בריקודים ונגינה שבסיומם ביקשו בקשיש. המשכנו לטייל בסביבה במשך השנים, טיולים קצרים וארוכים. הלכנו לקלעת א שקיף-הבופור, לחצבאני, ועוד ועוד. כאשר בגרנו, עמקה היכרותנו את הסביבה. הכרנו את כל הדרכים, השבילים והכפרים.

בתקופת בית הספר היה גם אירוע מיוחד, אירוע שלא נשכח שבו לקחנו אנו הילדים חלק, ואשר אירע במטולה בזמן השולטן עבדול-חמיד, שליט תורכיה. הוואלי של ביירות, נציגו באיזור, בא לביקור במושבה. בפתח המושבה הקימו לכבודו שער כבוד מקושט בענפי הרדוף. עמדנו אנו,